

Høringsuttalelse i anledning Barne- og likestillingsdepartementets

*Høringsnotat: Forslag om endringer i ekteskapsloven mv.
Felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par*

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/Hoyringar/hoeringsdok/2007/Felles-ekteskapslov-pa-horing/-2.html?id=467529>

Innhold:

1. Innledning

2. Forum for Menn og Omsorg (FMO)

2.1 Virksomhet og hovedansvar

2.2 Foreldreskap, grunnsyn og familiepolitiske prioriteringer

3. Motiver for og konsekvenser av lovendringer

4. Kommentarer til konkrete lovforslag

4.1 Ekteskapsloven

4.2 Barneloven

4.3 Adopsjonsloven

4.4 Bioteknologiloven

4.5 Begreper, forvirring og begrepsforvirring

5. Kommentarer til BLDs utredningsgrunnlag

5.1 Valg av ekspertise og kjønnsorientering

5.2 Religiøse og filosofiske spørsmål

5.3 Jussen

5.4 Homopolitikk og homoforskning

6. Avslutning og konklusjon

1. Innledning

Forum for Menn og Omsorg (heretter forkortet FMO) avleverer med dette vår høringsuttalelse, og forutsetter at våre synspunkter er interessante uavhengig om vi er tatt med på Barne- og likestillingsdepartementets (BLD) liste over høringsinstanser. Tiltross for at FMO tidligere har levert omfattende høringsuttalelser til barnelovrelevante spørsmål, er vi ikke oppført på BLDs liste. Vi velger å tolke dette som en glipp fra BLDs side.

2. Forum for Menn og Omsorg (FMO)

2.1 Virksomhet og hovedansliggender

FMO er et politisk og økonomisk uavhengig nettverksinitiativ som arbeider for å koordinere kompetanse om fedre og barn, for å sikre barn omsorg fra sine fedre før, under og evt etter skilsmisse/samlivsbrudd - dvs på ulike stadier i barns liv, uavhengig av foreldrenes samlivsstatus. FMO driver landets eneste heldøgnskontinuerlige krisetelefon for menn/fedre, så langt uten offentlig støtte. Gjennom høringsuttalelser og debattinnlegg er FMO en aktiv aktør i samfunnsdebatten.

Vårt utgangspunkt er ønsket om et samfunnssystem som likestiller far og mor juridisk-rettslig, økonomisk, sosialt og på andre måter slik at barn kan vokse opp med foreldre som anses som likeverdige. Vår erfaring tilsier at vi ennå har et stykke igjen. FMO har vesentlig kontakt med fedre som er eller har vært parter i barnefordelingssak, men også en del fedre som på ulikt vis har måttet avklare sitt "farskap" hvor disse har ment at en mer presis avklaring har vært på sin plass.

FMOs hovedansliggende er Barnelovens bokstav og praksis. Vi har tidligere avgitt flere høringsuttalelser til offentlige utredninger, notater og lovforslag som omhandler barnelovsspørsmål. Den siste høringsuttalelsen vi leverte gjaldt "*Utkast til forskrift og vedgåing av farskap utan moras medverknad*". Vi anser denne som relevant for flere prinsippsspørsmål vi tar opp i nærværende høringsuttalelse:

<http://www.krisesenter.org/pdf/FMOhorutt251105forskriftBFDfarskap.pdf>

2.2 Foreldreskap, grunnsyn og familiepolitiske prioriteringer

FMOs grunnsyn er at forholdet mellom foreldre og barn bør reguleres på enklest og logisk sett mest naturlige og fornuftige måte, ved å definere biologisk mor og far som de rettmessige foreldre, en gang for alle, evt som hovedregel med særlige vilkår for unntak. Dette betyr at biologisk far bør defineres som juridisk far. Det samme gjelder for mor.

FMO har erfaringer for at dagens barnelovsystem er konfliktdrivende og kjønnsdiskriminerende overfor fedre. Ulikeverdet mellom mor og far, bl.a gjennom skillet mellom bosteds- og samværsforelderstatus, er lovens ånd. Dette ulikeverdet er nedfelt som kim i pater-est – regelen som definerer far gjennom hans sivile forhold til mor, ikke direkte ift barnet.

FMO ser med forskrekkelse på forslagene i BLDs høringsnotat når det gjelder hvordan man tenker seg lovbesemte definisjoner på foreldreskap. Som om vi ikke hadde nok problemer fra før av med nåværende barnelov. Dagens lovgivning om forholdet mellom barn og foreldre og mellom foreldrene bør gjennomgås med grundige konsekvensanalyser før man i det hele tatt vurderer å gi foreldrelegitimitet til personer som ikke står i et lett identifiserbart biologisk forhold til barn.

3. Motiver for og konsekvenser av lovendringer

BLDs formål med lovendringsforslagene er å likestille likekjønnede par med ulikekjønnede mht rett til å inngå ekteskap. Denne institusjonen er for FMO ikke så vesentlig all den tid det er forholdet mellom barn og foreldre som er viktigst. Ingen barn kan velge sine foreldre, de juridiske bånd følger mest naturlig og logisk av de biologiske, og derfor bør barns forhold til sine foreldre – altså både mor og far – være likt uavhengig av foreldrenes sivil- og samlivsstatus.

Det lovarbeidet som ble initiert ved Barnelovutvalgets utredning (NOU 1977:35) hadde dette utgangspunktet, iallfall for samlevende foreldre. Likestillingshensyn både for barn og foreldre stod sentralt. Lovutviklingen har imidlertid gått tregt. FMO finner det påfallende at homofile og lesbiske personers krav om rett til barn med tilhørende foreldreskap, skal prioriteres som et radikalt likestillingsprosjekt, samtidig som heterofile barnefedres (og mødres) samværsstatus fremdeles er meget utsatt og ubeskyttet. Ingen tiltak eller lovforslag er utarbeidet for å styrke samværsretten, verken for barn eller foreldre.

BLDs konkrete forslag viser at forholdene blir meget uoversiktlige og uryddige hvis de lesbiske og homofile skal få oppfylt sine krav. Ønsket om å såkalt likestille likekjønnede og ulikekjønnede par i forhold til barn har som konsekvens en rekke lovendringsforslag som kunne vært unngått om man brukte enklere virkemidler for å fastsette hvem som er mor og far. Vi vil få en rekke forskjellige aktører med ymse motiver. Vi kan også risikere at det skapes unødvendige motsetninger mellom homofile/lesbiske og heterofile normale foreldre, i særlig grad fedre som med god grunn kan betrakte seg som diskriminerte i forhold til vilkårene for kontakt med sine barn.

Det kan vanskelig oppfattes som et fremskritt i toleransens navn å skape enda flere innbyrdes motsetninger i samfunnet gjennom lovregulering som åpner for at i regelen alt og alle vil kunne kalle seg forelder, uten å være i stand til å avle barn på en adekvat måte, bare de har en såkalt ektefelle etter loven. For et ukjent antall barn vil det bety stor usikkerhet å skulle vokse opp med uryddige forankrings- og tilknytningsforhold. Det kan også vise seg å bli vanskelig for ikke å si umulig å reversere denne utviklingen når f.eks single menn – heterofile som homofile – etter hvert lærer seg hvilken "argumentasjon" som gjelder mht "retten til barn.

FMO oppfatter at homolovreformarbeidet som er inneholdt i nærværende Høringsnotat bruker Ekteskapsloven som brekkstang til å oppnå rettigheter ift barn som ikke er unnfanget på normalt vis. Konsekvensene av å ikke utrede barnelovens ulike lovinnretninger før man kan hende innrømmer homofile og lesbiske rettigheter i forhold til barn de ikke har avlet på normal måte, i særlig grad homofile/lesbiske "foreldre" som ikke har biologiske bånd til barnet, kan raskt vise seg å bli katastrofalt for det videre lovarbeide. Vi har allerede nevnt at heterofile foreldre som har problemer med å følge opp sine naturlig avlede barn kan oppleve seg diskriminert, og gjentar det for sikkerhets skyld.

4. Kommentarer til konkrete lovforslag

FMO anser det ikke hensiktsmessig å kommentere hver bestemmelse. De følgende kommentarer forholder seg til det grunnsynet vi allerede har bemerket. I tillegg bemerkes enkelte forhold med relevans for klargjøring av foreldreskap og likestilling mellom kjønnene: mellom mor og far; mellom kvinne og mann. Vi forholder oss i det følgende til formuleringene i trykksakutgaven av Høringsnotatets tekstsider s92 ff.

4.1 Ekteskapsloven

FMO avviser samtlige lovforslag med henvisning til at behovet for juridisk eller annen statusmessig likestilling mellom ulikekjønnede og likekjønnede par ikke er legitimt eller nødvendig. Det er ikke godtgjort at likekjønnede par reellt er å betrakte som diskriminerte. FMO oppfatter det som legitimt å ha et skille mellom heterofile og homofile par i måten man ønsker å registrere seg. Også av hensyn til de heterofile. Erkjent forskjellighet er ikke det samme som diskriminering. Ekteskapsloven bør fortsatt være forbehold kvinne og mann.

4.2 Barneloven

FMO avviser samtlige forslag med henvisning til at barneloven slik den er pr dags dato er så ufullstendig og lite gjennomtenkt at denne loven først må underkastes en grundig konsekvensanalyse. Dessuten er de konkrete forslag kun egnet til å skape ytterligere rot og forvirring mht hvem som er å regne som far og mor – fra barnets og fra samfunnets side. FMO tør ikke tenke på hvor skrullede banrefordelingssakene mellom skilte homoer og lesber vil bli når den tid eventuelt kommer. Erfaringer fra USA viser at det absurde teater som genre har gode utviklingsmuligheter.

I sammenheng med foreslåtte lovendringer i Barneloven vil vi nevne at Barnelovens pater-est regel (§ 3) snarest bør skiftes ut med en regel som fastsetter farskap gjennom obligatorisk DNA-test, og at rettsvirkningene følger herav, også delaktighet i foreldresansvar med tilhørende rettigheter og plikter. Dette lovarbeidet er langt viktigere enn å viske ut forskjeller mellom personer som evner å få barn og de som ikke evner. Obligatorisk DNA-test er fremtidens logisk-nødvendige virkemiddel til å få orden på slektskapsforhold. Slik eliminerer man feilkilder fra starten av. Som grunnregel vil den være demokratisk i betydningen lik for alle.

Vi viser til vår høringsuttalelse i anledning "*Utkast til forskrift om vedgåing av farskap*" hvor vi har redegjort for logiske, medisinske og vitenskapelige nivåer av relevans for etterrettelig og feilkildeeliminerende fastsettelse av farskap. Endringer i Barneloven må gjøres på selvstendig grunnlag. Vi må ikke få den situasjon at det senere ikke kan gjøres fornuftige endringer i Barneloven fordi man angivelig ikke kan diskriminere de homofile og lesbiske som allerede er "anerkjent" på linje med heterofile gjennom en kjønnsløs ekteskapslov.

4.3 Adopsjonsloven

FMO avviser forslagene.

4.4 Bioteknologiloven

FMO avviser forslagene i hovedsak under henvisning til at ingen – uansett seksuell legning eller sosial status eller begge deler – har noensomhelst rett til å få barn. Dette innebærer at også heterofile barnløse ikke uten videre bør ha noen rett til såkalt assistert befruktning.

I tillegg til at FMO på prinsippet grunnlag er motstander av eggdonasjon, ønsker vi også å sette fokus på om det rett og slett også bør forbys sæddonasjon. Usikkerhet rundt korrekt biologisk forledreskap må anses å være større og skadelig enn ufrivillig barnløshet. Anonymitet er delvis i ferd med å bli opphevet, men mye usikkerhet knytter seg fremdeles til rettsvirkninger av sæddonasjonspraksis.

Ut fra likestillingshensyn kan det anføres at forbud mot både egg- og sæddonasjon eliminerer diskrimineringen mellom kjønnene. Og de lesbiske og homofile vil ikke ha noe de skal ha sagt, like lite som deres kolleger blant heterofile ufrivillig barnløse. Samfunnets mer nødvendige prioriteringer tilsier også at man løser andre mer presserende medisinske problemer før ønsket om å få barn blir realisert.

4.5 Begreper, forvirring og begrepsforvirring

Med (juridiske) begreper som medmor og mater-est skapes det uttrykksmåter som bryter med ikke bare naturlig og kulturell semantikk, men som også reflekterer en god porsjon mangel på logikk og presisjon. Med familieforhold som fra før av ikke akkurat er preget av oversiktlige biologiske bånd, skapes det forvirring både innad og utad. Det er uklart om man ønsker at også barn skal forholde seg til den foreslåtte begrepsbruk, f.eks medmor eller også medfar for de homofile parene som skaffer seg barn.

Uttrykk som medmor undergraver dessuten det likeverd som en del foreldregruppi aktivister har kjempet for mht å likestille foreldre i forhold til barnet. I enkelte lesbefohold hvor man har skaffet seg barn på kunstig vis har f.eks to barn hver sin mor og respektive medmor. I forhold til å skape logiske strukturer i et lovverk som er ment å gjelde for alle typer av familiekonstellasjoner er det lite tjenlig å operere med slike betegnelser selv om de er såkalt sidestilt med f.eks far.

5. Kommentarer til BLDs utredningsgrunnlag

FMO har lest høringsnotatet og dessuten alle delutredninger (6 i alt). FMO har sjekket flere av kildene som er oppgitt (delvis ufullstendig referansebruk har vanskeliggjort kildekritikken). FMO er ikke imponert over utredningskvaliteten i BLD. Det virker som man har tatt for gitt at spørsmålet om de homofile og lesbiske selvfølgerlige rett ikke trenger nærmere avklaring, og for delutredningens vedkommende har man valgt hovesakelig personer med homopolitisk orientering. Det er ikke gjengitt mandater for delutredningene slik at det er umulig å kontrollere om de utvalgte har besvart sine utredningsoppgaver. Dette svekker selvsagt utredningsarbeidets troverdighet som mulig lovforarbeide.

5.1 Valg av ekspertise og kjønnsorientering

Med unntak av teolog Erling J. Pettersen er samtlige utredere (1 anonym) kvinner og opplagte feminister. FMO stiller seg tvilende til at innholdet i delutredningene – delvis og helhetlig – kan sies å representere noe forsvarlig akademisk grunnlag for å vurdere de problemstillingene Høringsnotatet berører.

5.2 Religiøse og filosofiske spørsmål

Man må ned til sekundærreferansene før man får del i de mer interessante meningsutvekslingene som debatten om kjønnsløs ekteskapslov har reist i kirkelige kretser. Erling J. Pettersens notat er knyttet til ekteskapets status. Det er tilnærmet umulig å se om BLD har tatt høyde for teologens syn, verken i synet på skapelse eller seksualitet, eller valg av samlivsformer.

Filosofen Tove Pettersen har skrevet en vel 10 siders utredning om ekteskapet. Perspektivet er gjennomgående feministisk og valget av referanser deretter. Som fremstilling betraktet er hennes utredning svak da hun er altfor ivrig etter å fremme egne homopolitiske synspunkter fremfor å gjøre skikkelig rede for filosofiske posisjoner og argumentative strategier. Det er heller ikke mulig å se om Tove Pettersens bidrag har synlig effekt på kvaliteten av Høringsnotatet

5.3 Jussen

Professor Kirsten Sandberg ved det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo har skrevet to delutredninger/betenkninger over juridiske spørsmål, ett om Barnelovens regler om foreldreskap og ett om adopsjon. FMO begrenser seg her til å kommentere Barnelovrelevante temaer, bl.a det grunnsyn som statsfeministen Kirsten Sandberg forfekter når hun bl.a bygger på en ikke-dokumentert "sannhet" som at samværsretten angivelig er styrket og rettigheter for fedre synes å være ivaretatt.

Fremstillingen om Barnelovens vektlegging på det biologiske prinsipp er ikke nødvendigvis korrekt. Sandberg kommenterer flere strukturelle forhold i Barneloven som om disse var kjønnsnøytrale, og røper her at ordningen med fastsetting og erkjennning av farskap ikke er av hensyn til barnets behov for å vite hvem som er far, men for at en mannsperson skal måtte betale bidrag. Fremstillingen av de ulike begrepene slik rettssituasjonen kan komme til å bli, viser at statsfeministen Sandberg ikke helt har overskuet konsekvensen av å fordoble flere av de systemfeilene som allerede bidrar til å ødelegge barnelovens troverdighet.

Delutredningene er svakt juridisk håndverk og viser at det ensidige perspektivet på ønskeligheten av en kjønnsløs ekteskapslov med tilhørende endringer også i barneloven, stenger for andre perspektiver på barnelovens bokstav og praksis. Sanberg skriver også at hun vanskelig kan se andre måter å fastsette farskap på enn pater est. (se våre merkander om DNA-test) Utredningen er til dels meget ulogisk når det skal redegjøres for ulike nivåer av sammenligning: for kjønn og for grupper av "foreldre".

5.4 Homopolitikk og homoforskning

Katharina Gjeruldsen har på oppdrag for BLD foretatt en utredning om "*Barn som vokser opp i likekjønnspar*" <sic> Denne utredningen viser på typisk vis hvordan homoaktivisme blandes med påstått forskning/vitenskapelig arbeide. Gjennomgangen av aktuell homoforskningslitteratur viser ikke om de metodiske kravene blir tilfredsstillende ivaretatt. Ikke utypisk får man vite at ikke bare er de homofile/lesbiske foreldre like gode som de heterofile, de er til og med bedre! Som om dette var vitenskapelig underbygd.

Sammenblandingen røper det statsfeministiske troverdighetsproblemet: man klarer ikke å holde de forskjellige diskursene fra hverandre. Selv om det er vist til undersøkelser som påberoper seg kontrollgrupper for sammenligning, får vi ikke vite om sammenligningsgrunnlaget er relevant for undersøkelsen. Det er påfallende at man også blander sammen forhold for barn og forhold for voksne. Hvis denne utredningen har som formål påvirke BLD til å fremme et kunnskaps- og menneskesyn som tillater instrumentell bruk av både voksne og barn i homo- og lesbefrigjøringens navn, kan det være aktuelt å innrapportere forfatteren til fag-etisk råd.

6. Avslutning og konklusjon

Høringsnotatet er ikke redelig mht drøfting av utgangspunkt for relevant sammenligning av likhet og forskjell – verken mellom kjønnene eller mellom heterofile og lesbiske/homofile. Rettsvirkningene er utilfredsstillende utredet, likeså forholdet mellom naturens orden og faktorenes orden i lovreformprosessen vedrørende barn og foreldre. FMO er som man forstår motstander av lovforslagene, og stiller grunnleggende spørsmål ved om de homofile/lesbiske strengt tatt har noensomhelst grunn til å oppleve seg diskriminert i forhold til muligheten for å få barn, eller å etablere seg som gifte.

FMO anser med dette høringsuttalelse rettidig inngitt. Redaksjonen avsluttet 1. september kl 23.45. Nærværene høringsuttalelse sendes pr mail til hilde.hoel@bld.dep.no og ettersendes pr ordinær post. Som nevnt innledningsvis, oppfatter vi forglemmelsen av FMO på listen over høringsinstanser som en glipp, da vi tidligere har figurert på listen. Skulle vi mot formodning ha tatt feil på dette punkt, anmoder vi BFD om å opplyse FMO og almenheten om hvilke kriterier som gjelder for hvilke instanser som anses som legitime høringsinstanser på de ulike områder

Nerdrum den 1. September 2007

Forum for Menn og Omsorg

Ole Texmo